

İSMAİL RACİ EL FARUKİ

<http://gencdergisi.com/770-ismail-raci-el--faruki.html>

GENÇ Sayı 57 / Haziran 2011

Yusuf Temizcan

Kalemin Kılıçtan Daha Keskin Olduğunun Örneği

Faruki, kolayı yani salt teorisyen olmayı seçmedi, zoru yani pratisyen olmayı seçti. Ümmet bilincine sahipti. Medeniyetimizin kadim köklerine inmeyi ve hâkim kılmayı çözüm olarak gördü. İnanıklarını savundu, bu uğurda yaşadı ve şehit edildi... Allah rahmet etsin, bizi de affetsin...

İslam, ne bugünkü Müslümanların tavır ve yaşayışları, ne İslam tarihinin şu veya bu dönemi, ne de İslam adına kaleme alınan şu veya bu kitabın anlattıklarıdır. İslam Kuran'dır."

Ne doğunun adamı ne de batının... Doğunun hüznlerini, kaygılarını ve duygularını batıya taşıyan adam... Böyle anılıyor şimdilerde kendisi... Vefat haberini Türkiye'de ilk duyuran Mustafa Özcan hakkında şöyle diyecekti; "Öncü... Davetçi... Derdi olan bir insan... Organizatörlük yönü ağır basıyor... Sadece akademisyen olsaydı bir sorun teşkil etmeyecekti, o davasını teşkilatlı bir organizasyonla pratik hayata taşımaya çalışıyordu." Lütfi (Arslan) abinin sürekli sor(dur)duğu iki sorudan ikincisi olan; bir gün dünya uyandığında biz uyanamamak dünyadan ne eksilecek sualine Faruki, hayatıyla en güzel cevabı vermişti sanırım...

21 Ocak 1921`de Filistin`in Yafa şehrinde doğdu. Babası Abdülhüda Faruki İslami ilimlerde derin bilgiye sahip bir kadıydı. İslami eğitime babasının gözetiminde evde ve mescitlerde başladı. İlk ve orta öğrenimini Saint Joseph Koleji`nde yaptı. Felsefe öğrencisi olarak girdiği Beyrut Amerikan Üniversitesi`nden 1941`de mezun oldu. 1945-1948 yılları arasında Celile`nin son Filistinli valisi olarak görev yaptı. Görevi süresince Filistinlilerin haklarının ısrarlı bir savunucusu oldu. 1948`de İsrail Devleti`nin kuruluş Filistin`in işgal edilmesi üzerine akrabalarının birçoğu Beyrut`a iltica etmişlerdi. O ilk önce direnişe katıldı, ardından Müslümanlar arasındaki ihtilaflardan dolayı ABD`ye göç etti. Bu davası yolunda mücadelesini asla engellemeyecekti. 1949`da Indiana ve 1951`de Harvard üniversitelerinde felsefe alanında yüksek lisans yaptı. 1952`de "Değerin Metafiziği ve Epistemolojisi" konulu doktora tezini amamladı.

Aldığı bilgilerin ne kadar İslami olup olmadığını soruyordu kendine, cevabı bulmak için Mısır da tekrar doktora yapma kararı aldı. Ezher Üniversitesi`nde üç yıl süreyle şer`î ilimler alanında öğrenim gördü. Amerika`ya döndüğünde Faruki, Amerika`daki Müslüman öğrencilerin kültürel dayanışmasını sağlamak amacıyla 1963`te kurulan Müslüman Öğrenci Birliği mensuplarıyla yakınlık kurarak ilmî ve fikrî konularda onlara rehberlik yaptı. Ardından Pakistan`a gitti ve orada kaldığı iki yıl boyunca Karaçi`deki İslam Araştırmaları Merkezinin çalışmalarına katkıda bulundu. Tekrar ABD`ye dönüp Chicago Üniversitesi`nde misafir hoca olarak ilâhiyat dersleri verdi.

1964-1968 yılları arasında Syracuse Üniversitesi`nde doçent olarak çalıştı ve burada İslâm araştırmaları programını başlattı. Daha sonra evleneceği Lois Lamyâ ile burada tanıştı. 1968`de din ilimleri profesörü olarak Philadelphia Temple Üniversitesi`ne geçen, gittiği her yerde İslam adına bir şeyler yapma derdinde olan Faruki burada da İslâm araştırmaları bölümünü kurdu.

1972`de kurucu başkanı olduğu Müslüman Sosyal Bilim Adamları Derneği, Fârûkî`nin Amerika`daki teşkilâtçı faaliyetlerinin ikinci önemli basamağını oluşturdu. Bu dernek Amerika Birleşik Devletleri üniversitelerinde çalışan Müslüman hoca ve öğrenciler için önemli bir kültür merkezi haline geldi. 1970`li yıllarda bir İslâm koleji veya üniversitesi kurulması için çalışmalara girişti. Bu teşebbüsleri sonunda Chicago`da American Islamic College kuruldu. Başkanı olduğu bu müessesedeki görevini ölümüne yakın zamanlara kadar yürüttü. Bu teşebbüslerin milletlerarası çaptaki diğer önemli sonucu Uluslararası İslam Düşüncesi Enstitüsü 1981`deki kuruluşu oldu. Kuzey Amerika`da büyük bir İslâm araştırmaları merkezi haline gelen bu enstitünün özellikle "Bilginin İslâmîleştirilmesi" yolundaki araştırma programlarının belirlenmesinde Fârûkî`nin öncü bir rolü oldu.

"Bilginin İslamileştirilmesi" ilk defa mı duydunuz? Peki heyecanlandınız mı? Ben ilk duyduğumda baya heyecanlanmışım ve her telaffuz edişimde de heyecanlanıyorum, Faruki`yi tanıma ihtiyacı bende, sadece bu iki kelimenin tabii bir sonucu olarak tezahür etti... Bilginin batılı hüviyetten kurtarılıp İslami bir hüviyet kazandırılması amacını taşıyan "Bilginin İslamileştirilmesi" çalışması Faruki`nin öncülüğünde başladı ve hicretin 15. Yüzyılıının ilk yıllarında 'en güzel hediye' olarak değerlendirildi.

Bu çalışmada Faruki, ümmetin çok tehlikeli bir bunalım geçirmekte olduğunu belirtti. Ama yalnızca bunalımı belirtmekle kalmadı, aynı zamanda ümmete sağlığını iade edecek ve kendisi için tayin edilmiş sorumlu dünya liderliği mevkiine yöneltecek kesin bir tedaviyi uygulamaya da çalıştı.

Faruki meramını şöyle dillendiriyor: İçinde yaşadığımız dönemde İslam ümmeti tehlikeli bir durumla karşı karşıyadır. Biz korkunç bir ikilemin boynuzlarına yakalanmış durumdayız. Ya "bilim"i alacak ve dinimizi ondan apayrı, öznel ve şahsi bir alana kapayacağız, ya da dinimizi düşünce ve hayatımızın temeli kılarak şerefyab olacak, buna karşılık "bilim" alanındaki zaafımızı ve onun sağlayacağı güçten yoksun kalmayı sürdüreceğiz. Bu, bence yanlış vazedilmiş bir ikilemdir.

Eğitimin “modern” ve “İslami” olmak üzere iki koldan yürütülmesine bir karşı çıkıştı bu çalışma.. Ve Bilginin İslamlaştırılmasını sağlayacak 5 adım şöyle sıralandı:

- * Modern disiplinleri iyice öğrenmek
 - * İslami birikimi iyice öğrenmek
 - * Modern bilginin her alanına İslam’ın özel irtibatını sağlamak
 - * İslami kültür birikimiyle modern bilgi arasında geçerli bir sentez için yollar aramak
 - * İslami düşünceyi Allah’ın (CC) yaratıştaki ilahi tarzlarını keşfedecek bir yörüngeye oturtmak
- “Epistemolojik altyapıdan yoksun bir iddia” olduğu yönünde eleştirildi ve bazı çevreler tarafında sadece metodolojik bir çalışma olarak ele alındı.

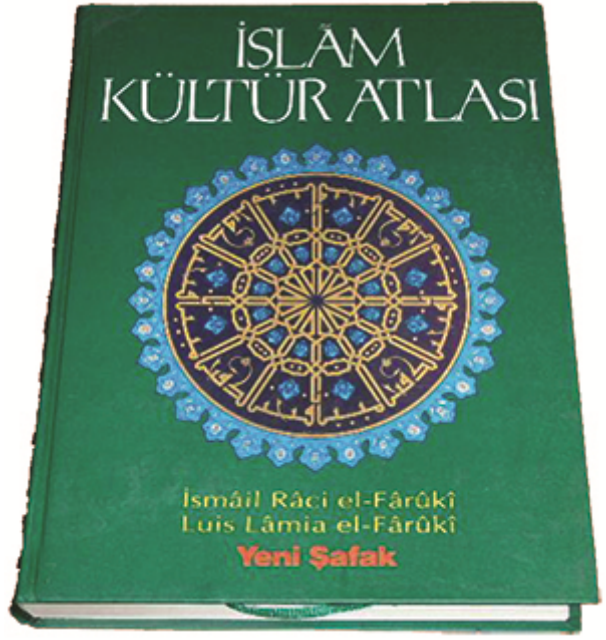
Fârûkî`nin bir mühtedi olan eşi Lois Lamyâ da özellikle İslâm sanatı ve estetiği alanında önemli araştırmalar yapmış, entelektüel çabalarında eşiyle beraber olmuş ve onu desteklemiştir. Lamyâ el-Fârûkî`nin İslâm`da kadının yeri konusunda da dikkat çekici fikirleri var. Ona göre Kur`an, insan olma, mükellef kılınma ve hukukî şahsiyet taşıma bakımından erkek ve kadını tam anlamıyla eşit saymaktadır. Ayrıntılarda eşitsizlik gibi görülebilecek hususlar, esasen erkek ve kadının fonksiyonel farklılıklarıyla ilgili olduğu gibi başka düzenlemelerle dengelenmiştir.

Esad Coşan Hocaefendi Faruki’yi şu sözlerle anacaktı; Rahmetli, merhum, Amerika`daki meşhur profesör İsmâil Farukî`nin ortaya koyduğu Bilginin İslâmlaştırılması, yani bilgilerdeki İslâm`a aykırı olan komploların ayıklanması ve İslâmca güzel ve doğru bilgilerin düzeltilerek insanlara öğretilmesi diye bir konu var, bizler için çok önemli.

Faruki, birçok alanda ki derin bilgileri ile tam bir Müslüman âlim örneğiydi. Felsefe, tarih ve sosyal bilimlerde uzmandı. Arapça, İngilizce ve Fransızca’yı ana dili gibi biliyordu. Profesör Cemal Berzenci, Faruki ile olan bir hatırasını şöyle anlatıyor; “1972 ‘de farklı dinlerden oluşan bir toplulukla beraber Faruki’yi de evime davet ettim ve sohbetten sonra bir papaz “bu akşam, Hıristiyanlıkla ilgili son otuz yılda edindiğim bilgilerden fazlasını öğrendim” dedi.”

İslam Kültür Atlası

Faruki, fikir bazında bizlere 25 kitap, yüzden çok araştırma ve bir kısmı hala orijinal dili İngilizce olan akademik makaleler bırakmış, bir çok eseri Arapça'ya ve Türkçe'ye çevrilmiştir. Kendisinde İngilizce ve Arapçadan oldukça fazla eser tercüme etmişti. Faruki'nin çalışmaları dört ana başlıkta toplanabilir; İslam Kültür Atlası, Karşılaştırmalı Dinler Tarihi, Siyonizm Fenomeni ve Bilginin İslamileştirilmesi. Faruki ve eşi Lumia, "İslam Kültür Atlası" gibi çok kıymetli bir eseri yazdılar. Kitap, Faruki ve Lumia şehid edildiklerinde daha matbaadaydı. Kitabın önsözünü kaleme alan Hişam Talib, Atlasın "Anne ve Babasız yetim olarak doğduğunu" kaydetti.

Faruki Siyonizm karşıtıydı. Filistin ulusal davası ve Siyonizm arasındaki tarihi anlaşmazlığa İslami bir perspektiften bakarak İsrail'i parçalamanın İslam topluluğu için dinsel bir yükümlülük (farz-ı kifaye) olduğuna inandı. Amerikan İsrail lobisinin resmi bülteni Yakın Doğu Raporu tarafından Faruki 'İsrail'i yıkmak isteyen adam' olarak adlandırıldı. Darusselamın Hebrew Üniversitesinde onun fikirlerini konu alan bir konferans düzenlendi. Konferansın son önergesinde Faruki İsrail'in 'en tehlikeli düşmanı' olarak tanımlandı.

Fârûkî ve eşi Lois Lamyâ, 27 Mayıs 1986'da Pennsylvania daki evlerinde sahur vaktinde bıçaklı bir saldırıya uğrayarak öldürüldüler. Olay Amerikan basınında ısrarla göz ardı edilmesine rağmen İslâm dünyasında geniş yankılar uyandırdı.

Faruki, kolayı yani salt teorisyen olmayı seçmedi, zoru yani pratisyen olmayı seçti. Ümmet bilincine sahipti. Medeniyetimizin kadim köklerine inmeyi ve hakim kılmayı çözüm olarak gördü. İnanıklarını savundu, bu uğurda yaşadı ve şehit edildi... Allah rahmet etsin, bizi de affetsin...